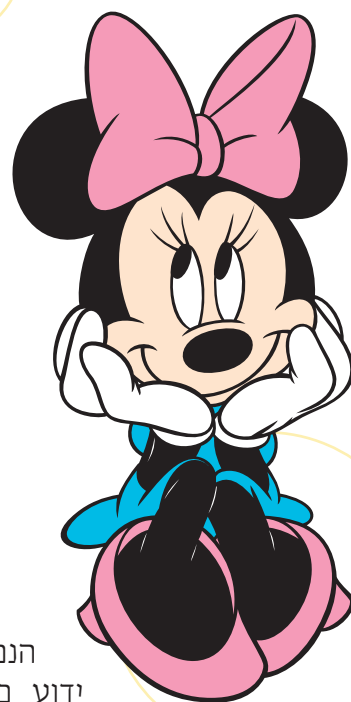

בשל או לא בשל? זאת השאלה...

5

תהליכי הישוארות לילדי סתיו

זננת יקרות

השנה נמשיך לשים דגש על נושא ילדי סתיו (ילידי אוקטובר-דצמבר). נבין מהן הסיבות שבגללן יש חשש מהעלייה לבית הספר וננסה לטפל בהן. כמובן, נתייחס לשאלה האם הישוארות היא הפתרון הנכון עבורם.

ידוע כי לא פעם, על אף ההישוארות, ילדים רבים מגיעים לבית הספר כשהם סובלים מקשיים רגשיים, התנהגותיים או לימודיים. ההשלכה לכך הם הורים מאוכזבים וחרדים, צוות חינוכי מתוסכל אשר משקיע משאבים רבים בהסתגלות של הילדים לבית הספר. בנוסף, אתן, הגננות, נשוארות עם ילדים בפער גילאי משמעותי, דבר המקשה על עבודה מטיבה בגן. ההורים מצדם נשוארים עם הפנטזיה שהזמן "יעשה את שלו" – ולא תמיד כך הדבר והילד נשאר ללא מענה טיפולי מתאים. כידוע, הילד "הבלתי מוכן" לא תמיד צריך רק זמן להבשלה, אלא להתערבויות של הסביבה שיאפשרו לו להביא לידי ביטוי את יכולותיו ויקדמו את הגדילה ההתפתחותית המיטבית שלו. על פי חוזר מנכ"ל, מומלץ להשאיר ילדי סתיו על פי הקריטריונים הבאים:

< כשמדובר בילד שבאופן עקבי במהלך התפתחותו המוקדמת השיג את אבני הדרך ההתפתחותיות באיחור מסוים (פג, ילד שעבר מחלה קשה וכו.).

< כשמדובר בילד החשוף ללחצים מרובים סמוך לזמן המעבר לבית הספר (למשל מעברים, שינויים משפחתיים, אובדן וכו.).

להלן קישור לחוזר באתר משרד החינוך <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/3/3-10/HoraotKeva>

שינוי וחיזור נהלי העבודה בקשר שבין הגננת והשפ"ח (נכתב בשיתוף מחלקת גני ילדים ופיקוח):

בתחילת השנה, יש למפות את אוכלוסיית הילדים הצעירים בשנתון. בנוסף, חשוב לברר מהי עמדת ההורים לגבי המסגרת בה ילמד הילד בשנה הבאה וליידע אותם באשר לנהלי חוזר מנכ"ל. יש להעביר להורים "מידע להורים בנושא דחית כניסה לביתה א" ולהסביר להם על תהליך ההישוארות. במידה ועולה ספק בנוגע ליכולתו של הילד להסתגל לבית הספר, בחודשים אוקטובר נובמבר, יש להתייעץ עם פסיכולוג הגן ולשתף את הורי הילד (גם אם מדובר בילידי דצמבר). חשוב לפעול בהדדיות עם ההורים בנוגע לקבלת החלטה על המסגרת החינוכית, בתהליך משותף, יבדקו הסיבות לחששם של ההורים, ייערכו תצפיות בגן ותיבנה תכנית התערבות אישית בהתאם. (RTI). על פי הצורך, ייקבעו פגישות מעקב נוספות. ההורים יקבלו הסבר על ידי הגננת על התנהלות התהליך, כולל ההתנהלות לשמירת מקום בגן, והצורך לערוך רישום לאחר קבלת אישור השפ"ח. כאשר יש צורך בכירור מעמיק יותר, יופנה הילד לשפ"ח עד ל- 11.18 להמשך הערכה ומעקב על ידי הפסיכולוג. במקביל, על ההורה לעשות רישום בבית ספר (כך שנשמר מקום גם בגן וגם בבית ספר).

לאחר גיבוש החלטה, יעדכן הפסיכולוג את האגף, את ההורים והגננות בהמלצתו עד ל-30.4.18. ** יש מקרים שלמרות שהגננת חושבת שהילד יוכל להתמודד בהצלחה בכיתה א', ההורים מתרשמים אחרת. לפעמים מדובר בילדים גדולים יותר בגיל שסובלים מקשיים (ילדי יולי-אוגוסט-ספטמבר) לפעמים מדובר בילדי סתיו שתפקודם בגן תקין.

במקרים אלו, יש לפעול באופן הבא:

1. הגנת תעביר דפי סינון כגון איתורן/איתורית על מנת למפות את תפקוד הילד ותזמן פגישה משותפת עם ההורים ופסיכולוג הגן על מנת להבין את חששות ההורים.
2. לאחר אישור בכתב של שני ההורים, פסיכולוג הגן יבצע תצפיות בסיטואציות שונות על מנת להתרשם מתפקוד הילד בתחומים שונים בתוך המסגרת הטבעית של הילד.
3. תתקיים פגישה משוב של פסיכולוג הגן עם ההורים והגנת שבתוכה יש שתי אפשרויות:

אפשרות ראשונה:- לאור הממצאים יש לאפשר מסלול של "בדיקת מוכנות". הגנת תמלא טופס הפניה לשפ"ח לצורך שמירת מקום והמשך בירור ומעקב

אפשרות שנייה:- לאחר הבדיקה הראשונית, במידה ופסיכולוג הגן והגנות מתרשמים שהילד יכול לעלות לבית ספר תיערך פגישה בה יועברו להורים הממצאים והמסקנות, יחד עם בנית תוכנית התערבות (שיכולה להיות "משימת בית" במידה ובגן אין קשיים). על הגנת לעדכן את הפיקוח או נציגותו ועל הפסיכולוג לעדכן את מנהלת מח, גני ילדים על קיום בקשת ההורים בניגוד להמלצתינו. יש לקיים מפגשי מעקב על מנת להבין מה עומד מאחורי חששות ההורים וכמו כן על מנת לראות כיצד מתקדמת תוכנית ההתערבות (מומלץ שהגנת תשוחח עם ההורים פעם בחודש. במידת הצורך יש להזמין לאחד המפגשים גורמים נוספים כגון יועצת, מפקחת, צוות מוביל של השפ"ח). בחודש מרץ יש לעדכן לגבי התקדמות השיחות עם ההורים -על הגנת ופסיכולוג הגן למלא טופס RTI עדכון חודש מרץ ולהעביר לשפ"ח ולמח' גני ילדים.

במידה וההורים יתנגדו להמלצת השפ"ח בנוגע לעלייה לכיתה א' או להישארות בגן- על הגנת לכנס ישיבה בה ישתתפו: מפקחת, מנהלת מח' גני ילדים, מנהלת יחידת גני ילדים בשפ"ח, גנת וההורים בכדי לדון על המסגרת המתאימה עבור הילד ההורים יוכלו לערער. על החלטת הועדה למנהלת המחוז עד 20 יום לאחר קבלת התשובה. ההחלטה של מנהלת המחוז היא סופית.

הורים המעוניינים בהערכה פסיכולוגית פרטית לצורך הערכת בשלות, יוכלו לפנות לפסיכולוג חינוכי מומחה. חשוב לציין כי במקרה זה יש לידע את הגנת ולמלא שאלון הפניה לשפ"ח, על מנת "לשמור" לילד מקום בגן הילדים. תוצאות ההערכה הפרטית צריכות להגיע לידי פסיכולוג הגן לא יאוחר מה- 20.3.2018

לאחר תאריך זה לא נוכל לשמור מקום.

מצורף מכתב להורי הגן

מידע להורים

בנושא דחית בניסה כיתה א'

האם הילד שלי מוכן לכיתה א'?

מה חשוב לדעת

שלוש שנים עברו מאז שהתחלנו את גני העירייה. בשנים אלו הילדים כל כך השתנו! הם פיתחו את הכישורים התוך אישיים שלהם ביניהם: המסוגלות האישית, זיהוי החוזקות שלהם והכישורים הבינאישיים: למדו לשתף פעולה בקבוצה. לצד זאת פיתחו מיומנויות קוגניטיביות בתחום השפה והחשבון.

אי אפשר לזהות בילדים הבוגרים את הקטנטנים שהתחילו את גני העירייה ואנו כבר לא זוכרים את הכניסה, כמה חששות ושאלות היו לנו אז... לצד ההתרגשות הרבה. צוות הגן תמך ועזר לנו ולילדינו להתאקלם בצורה מיטבית. ובעת, אנו עומדים בפני מעבר משמעותי נוסף, ובאופן טבעי עולות ההתלבטויות: האם הילד מוכן? האם הוא בשל? האם הוא יצליח? האם כדאי לי להקשיב לשכנה שרוצה לספר לי על חוויותיה מהעלייה לא, או על ההישארות בגן של ילדיה. מה מנבא הצלחה בבית הספר? מתי אפשר להתלבט לגבי עיכוב כניסת הילד לבית הספר ולהשאירו שנה נוספת בגן? על פי חוזר מנכ"ל - <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/3/3-10/HoraotKeva>

מחקרים הוכיחו שבמקרים בהם לילדים קשיים התפתחותיים או רגשיים, שנחוו בקשיי בשלות, הישארות שנה נוספת בגן לא הניבה את התוצאות הרצויות ולא עזרה לצמצום הפער. הילדים נזקקו לסיוע אחר כגון טיפול בתחומי הקושי.

בעבר, הדעה הרווחת הייתה שניתן להשאיר שנה נוספת ללא בעיה וכי "מה שלא מועיל לא מזיק". כיום, לאחר מחקרים שנערכו בנושא, ומעקב לטווח ארוך אחר ילדים שנשארו שנה נוספת, אנו יודעים שהילדים משלמים על ההישארות מחירים כבדים בקושי בביטחון העצמי ובערך העצמי, ביחסים חברתיים ואף בתחום הקוגניטיבי.

כיצד נדע האם הילד מוכן או לא?

הילדים נמצאים שעות רבות במערכת הגנית. יש הבדל בין דרישות הבוקר והמיומנויות הנדרשות לתפקוד בגן לעומת הדרישות בבית והדינמיקה המשפחתית. עקב כך, ייתכן ויהיו פערים בין התפקוד בבית והתפקוד בגן. מסיבה זו, חשוב שיתוף הפעולה של ההורים והגננת, בשיתוף פסיכולוג הגן. התהליך יתבצע כך:

1. הגננת תעביר דפי סינון על מנת למפות את תפקוד הילד בתחומים השונים הנדרשים בגן (ובבית הספר). היא תזמן פגישה משותפת עם פסיכולוג הגן וההורים על מנת לשמוע את חששותיהם ודעתם וכן על מנת לקבל תמונת מצב על מה שמתרחש בבית.

2. פסיכולוג הגן יבצע תצפיות בסיטואציות שונות על מנת להתרשם מתפקוד הילד בתחומים השונים בתוך סביבתו הטבעית.

3. תתקיים פגישה משוב ראשונה שבה שתי אפשרויות:

אפשרות ראשונה - לאור הממצאים עולה צורך בהמשך בירור והילד יופנה לשפ"ח (שירות הפסיכולוגי החינוכי והתפתחותי) להמשך תהליך. השפ"ח ישלח בקשת שמירת מקום בגן עד לסיום התהליך. על ההורה יהיה לבצע רישום בבית הספר וכך יישמר מקום גם בגן וגם בבית הספר.

אפשרות שנייה - לאחר הבדיקה הראשונית, במידה ופסיכולוג הגן והגנת עדיין מטרשמים שהילד יכול לעלות לכיתה א' (ייתכן והילד זקוק למענה אחר לקשייו ולא הישוארות), תיערך פגישה בה יועברו להורים הממצאים והמסקנות, יחד עם בניית תכנית התערבות (אשר יכולה להיות "משימת בית" במידה ובגן אין קשיים). יתקיימו מפגשי מעקב על מנת להבין מה עומד מאחורי עמדת ההורים וכמו כן על מנת לראות כיצד מתקדמת תכנית ההתערבות. במידת הצורך יוזמנו לאחד המפגשים גורמים נוספים כגון יועצת, מפקחת, צוות מוביל גנים של השפ"ח.

במידה ולאחר זמן מסוים בו תופעל תכנית ההתערבות, חילוקי הדעות יישארו בעינם, ההורים יוזמנו לדיון בנוכחות המפקחת, מנהלת מחלקת גני ילדים בעירייה, מנהלת יחידת גני ילדים בשפ"ח, פסיכולוג הגן והגנת, בכדי לדון על המסגרת המתאימה עבור הילד. להורים זכות לערער על החלטת הוועדה למנהלת המחוז עד 20 יום לאחר קבלת התשובה. החלטת מנהלת המחוז הינה סופית.

הורים המעוניינים בהערכה פסיכולוגית פרטית לצורך הערכת בשלות, יוכלו לפנות לפסיכולוג חינוכי מומחה. חשוב לציין כי במקרה זה יש ליידע את הגנת ולמלא שאלון הפנייה לשפ"ח על מנת לשמור לילד מקום בגן הילדים. תוצאות ההערכה הפרטית צריכות להגיע לידי פסיכולוג הגן לא יאוחר מה- 20.3.2018. לאחר תאריך זה לא נוכל לשמור מקום.

לסיכום, יש לזכור כי הילדים זקוקים לכך שנאמין בהם, ביכולותיהם ובחוזקתם.

לשאלות ובירורים יש לפנות לפסיכולוג הגן לטלפון - 03-6780388

בברכה,

מחלקת גני ילדים

שרות הפסיכולוגי החינוכי

מחקר בשלות

זננת יקרות

המעבר לביתה א' הינו אחד המעברים המרגשים ביותר שחווה הילד במהלך שנות הילדות. ידוע לכל כי תאריך הלידה של הילד אינו תמיד משקף את מידת הבשלות והמוכנות להתמודד עם אתגרי ביי"ס. פעמים רבות עולים חששות וספקות מהו הדבר הנכון להמליץ עבור כל ילד וילד בגן.

בעקבות הלבטים, השאלות והחששות הרבות שמלווים את ההחלטה על עלייה לביתה א', החליט השירות הפסיכולוגי החינוכי של עיריית רמת גן לעשות מחקר חדשני בשותפות עם אוניברסיטת בן גוריון ואוניברסיטת קולורדו (University of Colorado Boulder), ארה"ב. מטרת המחקר היא לענות על השאלה מה מנבא הסתגלות טובה בבית הספר? האם הישארות שנה נוספת בגן אכן מסייעת להסתגלות טובה?

המחקר הנוכחי בוחן כלי חדשני, הנמצא בשימוש בארה"ב, אשר מנבא התמודדות טובה עם אתגרים בית ספרים. בתוצאה, מהמחקר נובל ללמוד מיהם הילדים אשר מצליחים לעמוד באתגרי ביי"ס בצורה מיטבית, ונסייע לגננת ולהורה בפיתוח המיומנויות הנדרשות לקראת העלייה לביתה א', באופן ממוקד ומיטבי. נבנה תוכניות התערבות ממוקדות בקידום היכולות הנדרשות להצלחה בביי"ס ונוביל לקידום את הילדים.

במחקר ישתתפו כ-400 תלמידים בגני החובה בעיר אשר נולדו בחודשי יולי-דצמבר. מתוכם 200 תלמידים אשר יופנו לשירות הפסיכולוגי ויש שאלה לגבי הישארותם בגן, 200 תלמידים שיופנו למחקר ללא שאלת הישארות. התלמידים ייבדקו לאורך זמן שלוש נקודות מדידה שונות: במהלך גן חובה, בביתה א' ובביתה ג', כדי לבדוק לעומק את תהליך ההסתגלות לביי"ס. הבדיקה תערך על ידי פסיכולוג מהשירות הפסיכולוגי, בה יועבר לתלמיד באופן חווייתי משימות לימודיות ומשחקיות. ההורים במקביל ימלאו שאלון.

הפנייה למחקר תבצע בדצמבר, בדומה להפניית כלל ילדי הבשלות, דרך מילוי של שאלון הפנייה למחקר (דומה לשאלון הרגיל). בחודשים לאחר מכן יועברו לילדים משימות שונות. בסוף התהליך יקבלו ההורים משוב מפסיכולוג הגן (גם לילדים שיש לגביהם התלבטות וגם לאלה שאין). חשוב להדגיש שאת התהליך לווה פסיכולוג הגן לאורך השנה ולכל שאלה ניתן לפנות אליו.

בשנת הלימודים הקודמת, הרצנו בשפ"ח ר"ג בהצלחה פיילוט למחקר, התגובות של ההורים והגננות היו מעודדות. אנו מודים לגננות העיר שהתגייסו במהירות למען הפיילוט ולהורי התלמידים שהשתתפו במחקר הניסיוני.

זננת יקרות!

במחקר נעזר בתרומתן גם כגורם מקצועי, מיעץ, מתכונן ומעשיר במידע לגבי הילדים שישתתפו במחקר, וגם במתן פידבק על הדרך והתהליך. אנו בטוחים כי שיתוף הפעולה והסיוע שלכן בתהליך יניב פירות בהמשך הדרך ויאפשר לנו השפ"ח ולכן הגננות לתת את המענה המקצועי, המדויק והנכון בנוגע לשאלת מוכנותם לא, של הילדים ומתן ההמלצות להורים לגביהם, והפעם עם תמיכה מחקרית!
מצ"ב מכתב שעליכן להעביר להורי ילדי גן חובה לפי הצורך.

מאת: לכן הצלחה בשנת הלימודים הקרובה והמשך שיתוף פעולה פורה ומתנה!

300 המחקר

המעבר לכיתה א' הינו אחד המעברים המרגשים ביותר שחווה הילד במהלך שנות הילדות.

ידוע לכל הורה כי תאריך הלידה אינו תמיד מספיק בכדי לדעת האם ילדו בשל לכיתה א'. פעמים רבות עולים חששות וספקות: האם יצליח ילדי להתמודד עם האתגרים בבי"ס? האם הוא בעל הכישורים הנדרשים ע"מ להצליח במשימות הכיתה? או שמא כדאי להשאירו שנה נוספת בגן?

בעקבות שאלות וחששות רבות עימם מתמודדים הורים וגננות, לקראת ההחלטה על עלייה לכיתה א' החליט השירות הפסיכולוגי החינוכי של עיריית רמת גן (להלן השפ"ח) לערוך מחקר חדשני בשותפות עם אוניברסיטת בן גוריון ואוניברסיטת קולורדו (University of Colorado Boulder), ארה"ב. מטרת המחקר היא לענות על השאלה: מה מנבא הסתגלות טובה בבית הספר? האם הישוארות שנה נוספת בגן מסייעת להסתגלות? המחקר הנוכחי בוחן כלי חדשני, הנמצא בשימוש בארה"ב, אשר מנבא התמודדות טובה עם אתגרים בית ספרים. כתוצאה, מהמחקר נסייע לגננת ולילד בפיתוח המיומנויות הנדרשות לקראת העלייה לכיתה א'.

במחקר ישתתפו כ-400 תלמידים בגני החובה בעיר אשר נולדו בחודשי יולי-דצמבר. הורים לילד אשר בנם יבחר להשתתף במחקר, יקבלו הסבר מתאים על התהליך ויוצע להם להשתתף במחקר. במידה ויהיו מעוניינים - יחתמו על אישור השתתפות במחקר. הבדיקה תערך על ידי פסיכולוג מהשירות הפסיכולוגי, בה יועברו באופן חווייתי משימות מגוונות לימודיות ומשחקיות. במקביל ההורים יתבקשו למלא שאלון. בתום התהליך יזכו ההורים בפגישת משוב לגבי הילד מהפסיכולוג.

התלמידים יפגשו עם הצוות המחקר לאורך זמן, בשלוש נקודות מדידה: במהלך גן חובה, בכיתה א' ובכיתה ג'. כמו בכל מחקר והליך פסיכולוגי, ממצאי הבדיקה ישמרו בסודיות ותחת אנונימיות מלאה כנדרש בחוק.

בנוסף, אנו שמחים לעדכן כי בשנה שעברה נעשה בהצלחה פיילוט (מחקר נסיוני) המתקף את הכלי המחקרי, ובו השתתפו ילדים מגני חובה הפזורים בעיר. אנו מודים להורי התלמידים שהשתתפו בפיילוט ולגננות העיר שהתגייסו במהירות למען עריכתו.

אנו בשפ"ח נערכים לקראת תחילת המחקר בשנה הקרובה, ושמחים על שיתוף הפעולה בין האקדמיה לצוות החינוכי ולצוות המטפל אשר נבחר לענות על שאלה חשובה ומשמעותית זו. מחקר זה קיבל את אישור המדען הראשי.

**למתעניינים בפרטים נוספים ניתן לפנות אל השירות הפסיכולוגי:
036780388 או אל ישירות לפסיכולוג הגן.**